

Костенко В. О.

студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

НЕДОСКОНАЛІСТЬ ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГУЛЮЄ ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Консервативні погляди щодо збереження у майже незмінному вигляді радянської системи правоохоронних органів і спеціальних служб було виправдано на перших етапах побудови і розвитку незалежної України. Процес реформування правоохоронних органів в Україні відображає систематичні політичні проблеми в країні, а також корупційні впливи та конфлікти різних груп тиску. Інтеграція нашої країни з Європейським Союзом вимагає швидкого вирішення цієї проблеми, у зв'язку з чим створення нового правоохоронного органу є особливо актуальним.

12 листопада 2015 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про Державне бюро розслідувань» (далі — Закон), який визначає правові засади організації та діяльності Державного Бюро розслідувань (Про Державне бюро розслідувань: Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2016. — № 6. — С. 55. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>).

До ДБР від прокуратури переходить функція досудового розслідування у кримінальних провадженнях, за прокуратурою ж залишається функція нагляду. Необхідність аналізу та внесення суто термінологічних та принципових коректив до цього документу обговорювалася відразу ж після його прийняття, а ще більшу актуальність ця проблема набрала з початку роботи ДБР.

Офіційно свою роботу ДБР, як правоохоронний орган, розпочало 27 листопада 2018 року, а до того часу (з моменту ухвалення закону і до початку роботи) відбувалось формування штату, необхідної інфраструктури та внесення змін до законодавства для повноцінного старту роботи органу. Державне бюро розслідувань потенційно може стати інструментом для відновлення верховенства права та запорукою неупередженого розслідування, але ця мета вимагає відповідних інструментів для її досягнення, справжньої незалежності та чітко визначеної державної політики. Отже, варто проаналізувати переваги та недоліки в законодавстві України, що регулює діяльність бюро.

Насамперед, щоб створити будь-який новий орган, необхідно точно визначити його структуру, виписати і детально розподілити повноваження самого органу в рамках структури, і тих, хто її фор-

муватиме. Проте аналіз процесів створення бюро, зокрема процедура призначення його керівників, вказує на загрозу перетворення ДБР на неефективний правоохоронний орган, який візьме на себе найгірші традиції Генеральної прокуратури. У ст. 11 чинного Закону повноваження щодо проведення конкурсу на керівні посади належать зовнішній комісії. До складу зовнішньої комісії входять: особи, визначені Президентом України, Верховною Радою та Кабінетом Міністрів. Ця комісія проводить конкурс на всі керівні посади. Потрібно зауважити, що подібної процедури проведення конкурсу немає в жодному державному органі. Зазначена процедура підтримує самостійність та незалежність формування та діяльності ДБР.

У редакції, прийнятій у першому читанні, законопроекту № 5395-д «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань» (далі — Законопроект) були включені важливі зміни щодо передачі повноважень проводити конкурси на керівні посади від зовнішньої комісії до внутрішніх комісій Бюро. Проте у тексті Законопроекту, підготовленого до другого читання ці зміни відсутні, що заперечує можливість самостійно формувати свою команду і є суттєвим кроком назад у реформуванні правоохоронної системи (Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань: Закон України [Електронний ресурс]: (проект Закону) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2018. — № 5395-д. — С. 55. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63812).

Такий сценарій поглибить розчарування суспільства реформами та негативно позначиться на демократичному та соціально-економічному розвитку країни.

Наступною прогалиною законодавства, що регулює діяльність ДБР є відсутність у Законі посади оперативного працівника, без якої нереальна повноцінна діяльність цього органу. Таким чином, неможливо оголосити проведення конкурсу на заміщення посад оперативного працівника. Ця проблема потребує негайного вирішення, а саме внесення змін до ст. 20 Закону та ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», адже за відсутності у Бюро власних оперативних підрозділів, функції оперативного супроводу здійснюють інші правоохоронні органи.

Нагальною проблемою є також територіальна невизначеність з підрозділами Бюро. Потреба децентралізації в Україні зумовила формування територіальних органів у невеликих місцях. Так, у Законі зазначені міста, у яких мають бути створенні територіальні управління. Проте у Законопроекті запропоновано змінити розташування кількох територіальних управлінь, а саме Миколаєва, Мелітополя,

Полтави, Хмельницького та перенести їх до більших міст — Одеси, Дніпра, Харкова, Вінниці. Це обґрунтовано тим, що маленькі міста більш корумповані та менш розвинуті. Така думка має право на існування і у разі ухвалення змін працівники ДБР можливо будуть змушені переїхати в інше місто.

Отже, оцінюючи діяльність ДБР та досконалість законодавства у цій сфері, можна прослідкувати що є як плюси та мінуси. Підсумовуючи вищевикладене, потрібно зазначити, що для забезпечення належної роботи Державного бюро розслідувань необхідно у короткі терміни внести широкомасштабні зміни до законодавства, що регулює діяльність Державного Бюро розслідувань. Затягування з внесенням змін до законодавчих актів зумовлює повільний запуск та суттєво знижує ефективність діяльності цієї важливої інституції для нашої країни.

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук ***Храпенко Олена Олегівна.***

Кравчук Є. О.

студентка 1-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

НЕДОЛІКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Державне бюро розслідувань — новий правоохоронний орган, на створення якого Україна чекала понад 20 років. Зі стартом роботи функції досудового розслідування переходять від прокуратури до Державного бюро розслідувань, а за прокуратурою залишається функція нагляду.

Вже 27 листопада 2018 року воно розпочало свою діяльність, яке було створене для боротьби із злочинами скоєними високопосадовцями, суддями, правоохоронцями. Це люди, які мають можливість впливати на перебіг кримінального провадження та уникати покарання, через що суспільство не довіряє роботі правоохоронних органів та судовій системі.

Їх місія — встановлення справедливості у суспільстві шляхом розслідування злочинів та притягнення винних до відповідальності, незважаючи на їхні посади, зв'язки та статуси.